

Vere sanctus

Nieuwsbrief van de Vlaamse Werkgroep voor Hedendaagse Latijnse Liturgie

Herfst 2013

Jaargang 12/nr. 2

Redactioneel

Met voldoening kunnen we terugblikken op de jongste ledendag van onze werkgroep op 28 september 2013: het was een geslaagde dag. De homilie van kardinaal Eijk, gewijd aan de heilige Wenceslaus die we die dag vierden, was een aanmoediging voor ons christelijk leven. De schoonheid van de eucharistie in het hoogkoor trof veel van de aanwezigen. De lezing die de aartsbisschop hield in de namiddag was helder over de oorzaak van de secularisatie en bood hoopgevende oplossingen: liturgie, sacramenten en innerlijk leven moeten de voeding zijn van ons geloof. In de vespers die de dag besloten werd duidelijk dat onze werkgroep steeds beter de *ars celebrandi* beheerst om mooie diensten aan God op te dragen.

De opkomst, ook onder de jongeren, was bemoedigend. De herhaalde aanwezigheid van bisschoppen uit binnen- en buitenland tijdens onze opvolgende ledendagen zal bepalend zijn om het celebreren in het Latijn volgens de gewone vorm van de ritus meer en meer uit de taboesfeer te halen.

In dit nummer van *Vere Sanctus* treft u uittreksels van de lezing die kardinaal Eijk heeft gehouden op 28 september 11.; door plaatsgebrek hebben we de lezing sterk moeten inkorten.

Hiermee hopen we bij te dragen tot een hernieuwing van de hoop op overvloedige apostolische vruchten voor het net afgelopen Jaar van het Geloof: het optimisme moet een kenmerk zijn van iedere gelovige. ■

Dr. P. François, pr.
Voorzitter VWHLL

Wat stond Benedictus XVI voor ogen met het Jaar van het Geloof?

Lezing gehouden door Kardinaal Eijk op de twaalfde ledendag van de VWHLL op 28 september 2013 in het Ontmoetingscentrum van de Sint-Jacobskerk in Antwerpen. De volledige tekst is beschikbaar op onze website, zie: <http://vwhll.romanliturgy.org/2013.html>

Het onderwerp van deze lezing betreft in hoofdzaak het Jaar van het Geloof, dat is geopend door paus Benedictus XVI op 12 oktober 2012 en afgesloten door paus Franciscus op het Hoogfeest van Christus Koning van het Heelal op 24 november 2013. In zijn motu proprio *Porta Fidei* (PF) noemt paus Benedictus XVI enkele directe aanleidingen voor het uitroepen van dit bijzondere jaar: het vijftigjarig jubileum van de opening van het Tweede Vaticaans Concilie op 12 okto-

ber 2012 en het twintigjarig jubileum van de publicatie van de *Catechismus van de Katholieke Kerk*. Dit zijn zonder meer twee denkwaardige mijlpalen. In deze lezing wil ik echter vooral de aanleiding in bredere zin aan de orde stellen voor de keuze van het thema van het geloof voor dit jaar. Deze meer fundamentele aanleiding is gelegen in de algemene Europese ontwikkelingen en in het bijzonder die in Nederland in de jaren na de Tweede Wereldoorlog.

Het uiteenlopen van de weg van de Kerk en die van de Westerse cultuur

Hoewel de jaren van het Concilie werden getekend door grootse verwachtingen met betrekking tot de vernieuwing die er de vrucht van zou zijn, gaven de jaren die direct erop volgden het beeld van een Kerk in ernstige crisis. Velen waren teleurgesteld, omdat zij van het Concilie verkeerde verwachtingen hadden gekoesterd. Een fenomeen in de naoorlogse jaren met grote gevolgen betrof het feit dat de weg van de Kerk en die van de cultuur in het algemeen – aanvankelijk vooral in West-Europa – zeer snel en radicaal uiteen gingen lopen.

De oorzaak was dat parallel aan de snelle toename van de welvaart een seculiere en individualistische cultuur ontstond. Het gaat hierbij om een seculiere cultuur zonder enige verwijzing naar transcendentie, die het dagelijks leven doordringt en waarin men volgens Benedictus XVI waarneemt *een mentaliteit waarin God feitelijk afwezig is, geheel of gedeeltelijk, in het bestaan en in het menselijk bewustzijn*.

[...] Tevens is er niet veel ruimte voor gemeenschappelijk gedeelde overtuigingen. De postmoderne cultuur laat daarom de vraag onbeantwoord wat waar is. Het gevolg hiervan is onverschilligheid op religieus, ideologisch of politiek vlak. Het expressief individualisme en de cultuur van de authenticiteit zijn het belangrijkste fundament voor [...] het « morbide relativisme » en het « ongebreideld pluralisme » van de huidige Westerse cultuur.

[...] In de jaren veertig van de vorige eeuw

had de meerderheid van de Nederlandse katholieken, ondanks de imponerende buitenkant van de Kerk, geen geloof meer met betekenis voor het leven van alle dag, hetgeen overigens het begin is van de secularisatie: wie het belang van het geloof voor het alledaagse leven niet meer ziet, loopt een groot risico het geloof als zodanig te verliezen. Er bleef daardoor voor velen slechts een sociale band met de Kerk. Vanuit dit perspectief is het niet zo verwonderlijk dat het uiterlijk gebouw van de Nederlandse Kerk in luttele jaren in elkaar stortte na de opkomst van het expressief individualisme in de jaren zestig, waardoor de sociale banden en de deelname aan welke gemeenschap ook in het algemeen sterk verzwakt raakten.

Het openzetten van de Poort van het Geloof

De geschetste crisis in de Kerk manifesteerde zich het eerst in Nederland aan het begin van de jaren zestig, maar later ook elders in West-Europa, bijvoorbeeld in Vlaanderen vanaf de jaren tachtig en in Italië vanaf de jaren negentig. Heden manifesteert deze crisis zich op elk continent. Het spreekt daarom vanzelf dat Katholieken zich dikwijls met zorg afvragen hoe de Kerk van de toekomst eruit zal zien. In Nederland ziet met al – vanaf een niet meer zo grote afstand, laten we zeggen aan de horizon – hoe de Kerk van de toekomst zich aftekent. Er zullen weinig parochiekerken overblijven die niet dicht bij elkaar liggen. Wij verwachten echter dat deze kerken centra zullen zijn van vitale christelijke gemeenschappen. De Katholieken die overblijven, nemen namelijk het geloof steeds meer serieus, hebben een innerlijk gebedsleven en hebben een steeds positievere houding tegenover de Kerk. [...] Veel van deze mensen hebben een levende band met Christus. Zij zien de Eucharistie als het centrum van hun leven, biechten en zijn actief in hun parochies. Pogingen om de Heilige Geest uit te blussen waren er in Nederland genoeg, maar zonder resultaat: Hij blijft Zijn vuur doorgeven en waait waarheen Hij wil (vgl.

Joh. 3, 8).

[...] In de laatste decennia hielden de christenen zich vooral bezig met de sociale, culturele en politieke gevolgen van hun inzet, terwijl zij leken te veronderstellen dat het geloof, de basis van dit alles, evident is (PF n. 2). Dit is echter niet evident, maar — erger nog — zelfs geloofchend. Over de sociale leer van de Kerk kan men wellicht nog een consensus bereiken en lastige discussie vermijden, maar wanneer men spreekt over de verticale dimensie van het geloof, dan houden velen meteen op met luisteren. [...]

Om de deur van het geloof te openen — of ook te heropenen voor christenen wier geloof verflauwd is — wijst Benedictus XVI vijf wegen:

1. Een « authentieke en hernieuwde bekeering tot de Heer » en de vernieuwing van de Kerk en de gelovigen zelf, opdat hun getuigenis van het geloof vruchtbaar mag worden (PF n. 6).
2. De evangelisatie op basis van een geloof dat is gebaseerd op een persoonlijke relatie met Christus, die onze harten vervult met zijn liefde, waarmee Hij ons aanspoort om het Evangelie uit te dragen (PF n. 7).
3. Een grondige en diepgaande kennis van de inhoud van het geloof (PF n. 8-12). [...] Bovendien helpt een gedegen kennis van het christelijk geloof om het veronderstelde conflict tussen geloof en wetenschap te overwinnen (vgl. PF n. 12).
4. Kennis van de geschiedenis van het geloof (PF n. 13). [...]
5. Het getuigenis van de liefde. [...]

Lumen Fidei: de bekroning van het Jaar van het Geloof

[...] *Lumen Fidei* mag gerust worden gekwalificeerd als de bekroning van het Jaar van het Geloof. In deze encycliek geven beide pausen inspirerende adviezen om de nieuwe evangelisatie ter hand te nemen en die adviezen baseren zij op het wezen van het geloof:

Daar het geloof luisteren en zien is, wordt het ook doorgegeven als woord en als licht (PF n. 37).

Eerder in de encycliek (n. 29-31) wordt toegelicht waarom het geloof als horen en zien kan worden gekwalificeerd. Paulus schrijft in zijn brief aan de Romeinen:

Zo ontstaat dan het geloof door de prediking (Rom. 10, 17).

[...]

Optimisme voor de toekomst

[...] Welke parochies in zwaar gesecculariseerde landen waar de Kerk op haar retour is, hebben nog een zekere vitaliteit en weten nog jongeren en gezinnen aan te trekken? Dat zijn de parochies die zich onderscheiden door een goede viering van de liturgie overeenkomstig de desbetreffende normen van de Kerk en een heldere verkondiging van het katholieke geloof. Deze parochies bieden aan de individualist een keuze aan iets dat helder en onderscheiden is. Het is de algemene ervaring dat parochies waarin populaire en zogeheten progressieve ideeën en gebruiken uit de tijd van na het Concilie zijn gebleven, leeglopen en sterven. In de laatste halve eeuw probeerde men nog een zo groot mogelijk aantal personen aan te trekken door middel van een vage verkondiging van het geloof met weglating van die elementen die omstreden waren. Het gebeurde vaak dat men de geloofsverkondiging reduceerde tot een uiteenzetting over waarden vanwege een zekere verlegenheid om de echte inhoud van het geloof ter sprake te brengen. We zien een analoge ontwikkeling in de protestantse wereld: de vrijzinnige kerken zijn leeg, terwijl de orthodox-protestantse naar verhouding bloeien.

Dit empirisch gegeven ondersteunt het doel van het Jaar van het Geloof, dat ook de rode draad vormt in het motu proprio *Porta Fidei*, namelijk dat de Kerk voor de hedendaagse mens de poort opent tot een levend geloof in de vorm van een persoonlijke relatie met God door Christus, waarvoor hij een bewuste keuze maakt. Zo schrijft Benedictus XVI:

Ik zou hier een weg willen schetsen die kan helpen om niet alleen de inhoud van het geloof dieper te begrijpen, maar tege-

lijkertijd ook hiermee de act waarmee wij besluiten ons geheel in volledige vrijheid aan God toe te vertrouwen. Er bestaat immers een diepe eenheid tussen de geloofsact en de inhoud waarmee wij instemmen (PF n. 10).

Door dit te realiseren zal de Kerk in de nabije toekomst misschien minder leden hebben, maar dan wel overtuigde leden en zal zij daardoor op lange termijn weer het zuurdeeg kunnen zijn voor de groei van het Rijk Gods (vgl. Mt 13, 33). ■

✠ Willem Jacobus Kardinaal Eijk
Aartsbisschop van Utrecht

Niet gij actief maar Hij de lang verwachte,
de diepste beminde van het eerste uur,
Jezus, Hij, die vol is van Liefde krachten
de wereld ontving het door u Zijn vuur.

God, zelf in Hem vereeuwigd, was in u geboren
uw ziel werd wit door Zijn vergevendheid.
Voor Hem, met Hem zo wilde u voor altijd
behoren,

om Hem preekte gij als priester in de
donkerheid
ook al riep de wereld, om u heen, in media
koren:
‘Weg met Hem!’ gij bleef Hem, tot uw dood
bereid!

Dr. Pieter Vis
Antwerpen, 25 juni 2013

Voor wijlen een goede
vriend in Christus!

Mgr. De Maere werd 30 jaar geleden tot priester gewijd. Een postuum gedicht:

Was dit het wat u jarenlang verwachtte?
Begon de tijd niet nu aan zijn eerste uur?
Werd de wereld anders, was uw zachte
spreken niet een licht, maar een heilig vuur?

Mededelingen

We zouden u dankbaar zijn dat u eraan denkt uw abonnement op Vere Sanctus te hernieuwen voor het jaar 2014. In de colofon hieronder vindt u alle nodige gegevens.

Vere Sanctus: Colofon

De Vlaamse Werkgroep voor Hedendaagse Latijnse Liturgie (VWHLL), gesticht door Mgr.dr. Luc De Maere (†2011), ijvert voor een volwaardig gebruik van het Latijn in de postconciliaire liturgische praxis, naast de volkstaal.

Redactie: Kolverniersstraat 6 bus 4/8 — 2000 Antwerpen (t.a.v. Dr. P. Vis)

Wetenschappelijk comité: Mgr.dr. J.F. Lescauwae M.S.C., hulpbisschop emeritus, Haarlem (†2013) — dr. J. van Reeth, Faculteit Vergelijkende Godsdienstwetenschappen, Antwerpen — E.H. J.M. Audenaert, Pauselijke Universiteit van het H. Kruis, Rome,

E-post: pf@romanliturgy.org

Webpagina VWHLL: <http://vwhll.romanliturgy.org>

Verantwoordelijke Uitgever: P. François (p/a van de redactie)

Periodiciteit: halfjaarlijks, in het voor- en in het najaar

Gewone Nieuwsbrief per post à minimum 5 € per jaar, E-brief via uw elektronisch adres à minimum 3 €. Beide versies zijn uiteraard identiek! Overschrijving IBAN: BE97 8900 2429 0649, BIC: VDSP BE91 met duidelijke vermelding van uw adres en ‘Nieuwsbrief’ resp. ‘E-brief’.

U kan ook steeds een geschenkabonnement voor iemand aangaan!

© 2013 Vlaamse Werkgroep voor Hedendaagse Latijnse Liturgie